

տախտն ու քուէրան: Բնակչաց մաքրագոյն և գիտնագոյն առողջապահութիւնն ալ քիչ չնսլաստեց այս համաճարակներու անհետացումին:

Հրդեհներէն ու սասանութիւններէն (երկրաշարժ) անոնք՝ որ իրենց մեծութեամբն ու բնութեամբը մլասեցին վաճառականութեան՝ հետեւեալք կաւանդուին դիւաւորապէս:

1818ին այրեցաւ Սկիւտարի պաււմախանէն, ուր կը տպուէին տեղական եազմայ և պասմայ: Սակէ քանի մը տարի ետքն այրեցաւ Եէնիքարույի պասմախանէն:

1822ին եղաւ ահագին երկրաշարժ 'ի Բերիա (Հալէպ) և 'ի Գամասկոս:

1826ին մեծ հրդեհ 'ի Կ. Պոլիս, որ կը ձգուէր Պանճէ-Գարույէն մինչև Լանկա և Այա-Սոֆիայէն մինչև Սուլթան Պայազիտ. խան, խանութ, տուն և Մայր Եկեղեցին Հայոց այրեցան՝ պատճառելով շատ մլասս և բեկում:

1831ին հրդեհ մեծ 'ի Բերա և 'ի Սամաթիա, ուր այրեցան տունք, խանութք, դեսպանատունք և այլն իբր 1600:

1835ին երկրաշարժ մեծ 'ի Կեսարիա, որ տեւեց տարի մը և՛ 'ի մէջ բազմաց՝ կործանեց ամբողջ գիւղ մը:

1841ին երկրաշարժ 'ի Կ. Պոլիս՝ խանութ տուն և պանդոկներ կործանած, պատճառելով մեծ մլասս վաճառականութեան:

1843ին՝ հրդեհ մեծ 'ի Կարին. այրեցան 315 խանութ և մթերանոց:

1845ին՝ հրդեհ մեծ 'ի Սամաթիա, ուր մեծ մասով Հայք մլասեցան. Սամաթիա՝ 'ի հնուց հնոց է հրդեհի:

1845ին՝ պատահեցաւ Զ Իււսնայի մէջ՝ սոսկալի հրդեհ. այրեցան 3500 տուն, որոց ինն հարիւրն Հայոց էր. այրեցան խաներ, բաղանիք, մթերանոցք և յլն. համագումար մլասն եղաւ երկու միլիոն ոսկի. և այն ա-